

The estimation of the effects of measures of simplified system reforming on the financial safety of small business is done. The substantive provisions of the Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine on the simplified system of taxation, accounting and reporting" in terms of the interests of various categories of businesses are considered. According to the survey the possible benefits and negative aspects of the reforms are determined, the ways of further improvement of simplified tax system as a social function in terms of financial and economic situation in the country are proposed.

Keywords: simplified system, unified rate tax, unified tax payers, the Tax Code, the tax burden, the social orientation of the simplified tax system, reforming simplified tax system.

УДК 331.5 (477.87)

Доц. Ю.В. Машика, канд. екон. наук –
Закарпатський ДУ, м. Ужгород

СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Найбільш гострою проблемою, яка постає перед населенням, – є феномен безробіття (особливо серед молоді). Тому не даремно більшість економістів і соціологів розглядають це явище як соціальне зло, а історичний досвід це переконливо доводить. Саме з безробіттям пов'язані такі деструктивні явища, як падіння виробництва, бідність, соціальна напруга, криміналізація в суспільстві. Також зазначимо, що на сьогодні проблема зайнятості трудових ресурсів простежується у всіх регіонах України, зокрема і в Карпатському регіоні та Закарпатській області.

Ключові слова: ринок праці, криза, зайнятість населення, безробіття, бідність, соціальна напруга, криміналізація, мотивації людей до праці.

Постановка проблеми. Сьогодні однією із найбільш гострих соціально-економічних проблем України є феномен безробіття (особливо серед молоді). Причиною такого значного розповсюдження цього явища є неефективність використання робочої сили й відсутність економічних умов, які дали б змогу людям застосовувати свої навички у продуктивній роботі за пристойну плату. Тому більшість економістів та соціологів розглядають це явище як соціальне зло, а історичний досвід переконливо доводить його кризотворчий потенціал. Саме з безробіттям пов'язані такі деструктивні явища як падіння виробництва, бідність, соціальна напруга, криміналізація. Якщо розглянути ринок праці, то тут безробіття є тінювим аспектом зайнятості. Безробіття багатofакторне явище, і воно впливає на всі сфери суспільного життя. Цей феномен варто розглядати як з позитивного боку, так і з негативного. Наприклад, позитивом є те, що безробіття стимулює людину до ефективної праці і підвищення рівня конкурентоспроможності своєї робочої сили, відображає перерозподіл кадрів, а з іншого боку – воно здійснює удар по мотивації людей до праці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Це питання досліджували багато вчених-економістів, зокрема: В.Б. Артеменко, В.Д. Базилевич, П.Ю. Буряк, З. Варналій, О.В. Вороненко, В. Гесць, М.І. Долишній, Б.І. Дяченко, В.С. Кравців, В.П. Мікловда, С. Пірожков, М.І. Пітюлич, Л.К. Семів, У.Я. Садова, Л.Т. Шевчук та інші вчені, які розкривають різні аспекти територіального регулювання зайнятості населення, досліджуючи цю проблему в умовах поглиблення ринкових реформ та появи ознак стабілізації економіки.

Невирішені аспекти проблеми. Водночас, незважаючи на значний науковий доробок, дослідженнями не охоплено повною мірою питання особливостей формування ринку праці в Україні протягом 2009-2010рр. та дев'яти місяців 2011 р., що власне і стало предметом цього дослідження.

Під час дослідження використовували методи статистичні, економіко-математичні, порівняльного аналізу та динамічних рядів.

Мета дослідження полягає у з'ясуванні стану зайнятості трудових ресурсів країни та аналізі основних стратегій вирішення проблеми безробіття в Україні.

Основна частина. Фінансово-економічна криза, яка розпочалася в Україні наприкінці 2008 р., призвела до загострення ситуації на ринку праці, що триває і сьогодні. Однією з найбільш значних проблем є скорочення обсягів зайнятості та зростання безробіття населення. За даними вибіркового обстеження населення (домогосподарств) з питань економічної активності, середньомісячна кількість економічно активного населення віком 15-70 років у 2010 р., порівняно з 2009 р., зменшилась на 0,5 % і становила 22,08 млн осіб, з яких 20,2 млн осіб, або 91,5 % були зайняті економічною діяльністю, а решта 1,87 млн осіб – відповідно до методології Міжнародної організації праці (МОП), класифікувалися як безробітні [2].

Кількість економічно активного населення працездатного віку за перше півріччя 2010 р., порівняно з першим півріччям 2009 р. зменшилась на 0,46 % та становило відповідно, 20,24 млн осіб, або 91,67 % від зазначеної категорії населення віком 15-70 років. Утім рівень економічної активності населення віком 15-70 років загалом по Україні майже не змінився та становив у 2010 р. 63,8 %, що зумовлено незначним зростанням чисельності населення зазначеного віку. Серед населення працездатного віку цей показник зріс з 71,7 % до 72,1 % через зростання рівня економічної активності жителів міських поселень. Водночас серед населення сільської місцевості цей показник не змінився і у першому півріччі 2010 р. становив 73,3 %.

У цей період у всіх регіонах країни спостерігалось зростання рівня зайнятості населення. Якщо розглядати Закарпатську область, то рівень зайнятості населення у віці 15-70 років у 2010 р. зріс на 1,22 % і становив 530,6 тис осіб, а серед населення працездатного віку – 491,3 тис осіб, і порівняно з 2009 р., зріс на 0,6 % [3].

Серед зайнятого населення України віком 15-70 років кожен п'ятий працював у сільському господарстві або промисловості, кожен шостий – у торгівлі, ремонті автомобілів, побутових приладів. Найбільший приріст зайнятого населення спостерігався у торгівлі (на 5,8 %), наданні комунальних та індивідуальних послуг; діяльності у сфері культури та спорту (2,1 %) та державному управлінні (1,7 %). При цьому значне скорочення кількості зайнятого населення відбулося у сільському господарстві (на 10,8 %), фінансовій діяльності (на 4,3 %) та промисловості (на 2,7 %) [2].

Тепер розглянемо показники безробіття. Кількість безробітних (за методологією МОП) у віці 15-70 років загалом по країні у 2010 р., порівняно з відповідним періодом 2009 р., зменшилась на 141,3 тис. осіб (7 %). Серед

безробітних майже три чверті склали мешканці міських поселень (1,4 млн осіб), решту – жителі сільської місцевості. Загальне зменшення безробіття населення віком 15-70 рр. відбулося здебільшого за рахунок осіб працездатного віку (на 139,7 тис. осіб).

За даними Державного комітету статистики України, протягом 2010 р. та дев'яти місяців 2011 р. спостерігалася тенденція до зростання рівня заробітної плати, причому значно вищими темпами, ніж у відповідному періоді попереднього року. Цьому сприяла поступова стабілізація фінансово-економічної ситуації в країні, про що свідчать зокрема позитивні результати роботи промислового комплексу. Середньомісячна номінальна заробітна плата штатного працівника зросла на 18,7 % і становила 2108 грн [2].

Водночас, за досліджуваній період сучасний стан ринку праці характеризується наявністю низки проблем, які є бар'єром для нормального соціально-економічного розвитку як всієї країни, так і її окремих регіонів. Актуальними лишаються проблеми економічної активності населення, кількісно-якісного дисбалансу між пропозицією та потребою у робочій силі, низького кваліфікаційного рівня незайнятого та працюючого населення, а також проблемами зайнятості молоді та інвалідів (насамперед, у монофункціональних містах, шахтарських регіонах, сільській місцевості), нелегальні зовнішні трудові міграції, неформалізовані внутрішні трудові міграції та тіньовий ринок праці.

Впровадження у дію нового Податкового кодексу України (від 2 грудня 2010 р.) істотно вплинув на ринок праці. Фахівці вважають, що вступ в дію Податкового кодексу збільшив тіньову зайнятість українських громадян, яка зросла практично удвічі. На сьогодні легальний ринок праці стає нерентабельним для громадян. Це пояснюється насамперед тим, що в Україні встановлений один із найвищих рівнів соціальних відрахувань [4].

Кількість зареєстрованого безробіття у вересні 2011 р. становить 585,6 тис. осіб, що на 40,7 тис. осіб більше, ніж у грудні 2010 р. Цей показник зріс і порівняно з січнем 2010 р. на 11,18 %. Щоб сьогодні створити одне робоче місце у великому бізнесі, необхідно 300 тис. грн, у малому – 20 тис. грн. Нова податкова система формується таким чином, що малий бізнес може взагалі зникнути, тоді кількість безробітних зросте до 5 млн, які будуть шукати роботу у тіньовому секторі або взагалі залишати країну у пошуках стабільного доходу [5]. Міграційні процеси насамперед торкнуться інженерів, IT-фахівців та вчених, оскільки держава за короткий період часу не зможе забезпечити їх новими робочими місцями.

Проблемою є нелегальна праця громадян України за кордоном, неналежний соціальний захист, ризики страхових заощаджень і пенсійного забезпечення, відсутність надійних механізмів перерахування отриманих за працю за кордоном коштів, повернення мігрантів. Нівелювання негативних проявів зовнішньої трудової міграції громадян України, насамперед, пов'язане зі створенням привабливого внутрішнього ринку праці, укладенням угод щодо працевлаштування та соціального забезпечення громадян України, які перебувають за її межами.

Істотний вплив на ринок праці здійснює незадоволений попит роботодавців на робочу силу за рахунок випускників навчальних закладів із низьки-

ми теоретико-практичними навиками роботи. Звідси виникає проблема недостатнього рівня підтримки тих, хто вперше виходить на ринок праці. В основі причин незадоволеного попиту роботодавців на якісну робочу силу серед дорослого населення – відсутність системи навчання дорослого населення впродовж трудового життя, або проблема професійної переорієнтації, вирішення якої значно скоротило б рівень безробіття в державі. Тягар фінансування професійного навчання на виробництві покладено лише на роботодавця. Наслідком є економічна неспроможність підвищувати кваліфікаційний рівень працівників або незацікавленість роботодавців у підвищенні якості персоналу.

Характерною ознакою ринку праці України є низький рівень зайнятості осіб із інвалідністю. За даними інформаційно-обчислювального центру Міністерства праці, у 2010 р. кількість працюючих інвалідів становила 515 тис. осіб, або 39 % від загальної чисельності інвалідів працездатного віку, тоді як в інших країнах рівень зайнятості цієї категорії громадян є значно вищим (наприклад, в Італії – 55 %, у Швеції – 60,1 %, у Китаї – майже 80 %) [1]. Основними причинами, які стримують зайнятість інвалідів в Україні, є:

- порівняно низький рівень освіти інвалідів і їх професійної підготовки;
- недостатня кількість робочих місць, на яких може бути задіяно працю інвалідів.

Висновки. Отже, для легалізації ринку праці, подолання регіональної диспропорції, для підвищення якості та попиту на національну робочу силу, доцільно запровадити таку систему заходів:

- знизити податкове навантаження на заробітну плату, спростувати адміністрування податків;
- створювати комфортні умови для роботодавців;
- збільшити фінансові надходження до служб зайнятості найбільш економічно відсталих регіонів за рахунок державного перерозподілу всіх коштів, отриманих у регіонах, залежно від потреб кожного з них;
- розширити сфери застосування праці за рахунок створення нових робочих місць через встановлення сприятливого інвестиційного режиму для підприємств, на яких створюються нові робочі місця, надання державної підтримки сільськогосподарським виробникам, підприємствам у депресивних регіонах;
- удосконалити механізм формування, розміщення та виконання державного замовлення на підготовку фахівців, науково-педагогічних і робітничих кадрів на основі даних про стан регіональних ринків праці;
- запровадження системної взаємодії роботодавців і професійно-технічних навчальних закладів шляхом активізації участі роботодавців у створенні сучасної навчально-виробничої бази;
- розроблення та впровадження програм покращення демографічної ситуації в регіонах шляхом фінансової підтримки найбільш уразливих верств населення;
- забезпечення гідних соціальних гарантій для багатодітних родин (встановлення пільг у медичному, освітньому обслуговуванні);
- реалізацію механізмів щодо працевлаштування випускників навчальних закладів, передбачених Законом України "Про забезпечення молоді, яка отримала вищу або професійно-технічну освіту першим робочим місцем з наданням дотації роботодавцю".

Саме тому ці аспекти потребують подальшого наукового обґрунтування та повинні стати предметом подальших досліджень.

Література

1. Міністерство праці та соціальної політики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.mlsp.kmu.gov.ua/control/uk/index>
2. Держком. статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Головне управління статистики в Закарпатській області. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.stat.uz.ua/statinfo/pracja/index.html>.
4. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.svoboda.fm/ukraine/210009.html>.
5. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.ukrudprom.com/digest/Podatkoviy_kodeks_yak_zruynuvati_ekonomku.html.

Машика Ю.В. Современное состояние рынка труда Украины в условиях мирового финансового и экономического кризиса

Наиболее острой проблемой, с которой встречается население, является феномен безработицы (особенно среди молодежи). Именно поэтому не случайно большинство экономистов и социологов рассматривают это явление как социальное зло, а исторический опыт это неоспоримо доводит. Именно с безработицей связаны такие деструктивные явления, как спад производства, бедность, социальное напряжение, криминализация в обществе. Также необходимо отметить, что на сегодняшний день проблема безработицы трудовых ресурсов просматривается во всех регионах Украины, в том числе и в Карпатском регионе и Закарпатской области в частности.

Ключевые слова: рынок труда, кризис, занятость населения, безработица, бедность, социальная напряженность, криминализация, мотивация людей к труду.

Mashika Yu.V. Modern stations of market labour of Ukraine in condition of world financial and economic crisis

The article dealt with the fact that the most acute problem which meets the population – the phenomenon of unemployment (especially among youth). So do not waste the majority of economists and sociologists regard this phenomenon as a social evil and historical experience proves this convincingly. It is associated with unemployment such destructive phenomena as the fall production, poverty, social tensions, the criminalization of society. It should also be noted that today the problem of employment of labour seen in all regions of Ukraine, including in the Carpathian region and Transcarpathian region in particular.

Keywords: labour market, crisis, employment, unemployment, poverty, social tension, criminalization, motivating people to work.

УДК 330.131.7:658.512.4:621

Ст. викл. О.О. Коць;

асист. Л.П. Бондаренко – НУ "Львівська політехніка"

ФАКТОРИ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ НА ЕТАПІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАШИНОБУДІВНОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ПОКАЗНИКИ ЇХНЬОГО ОЦІНЮВАННЯ

Досліджено фактори невизначеності, що впливають на діяльність машинобудівних підприємств на етапі науково-технічної підготовки виробництва, здійснено їхню класифікацію. Визначено показники, за допомогою яких можливо оцінити вплив факторів невизначеності та визначити адаптованість підприємства до їхнього впливу. Запропоновано метод оцінювання адаптованості машинобудівного підприємства до умов невизначеності на етапі науково-технічної підготовки виробництва.

Ключові слова: науково-технічна підготовка виробництва, невизначеність, фактори невизначеності, оцінювання адаптованості підприємства, машинобудування.

Постановка завдання. Запорукою ефективного розвитку машинобудівного підприємства, збереження конкурентних позицій на ринку, рента-

бельності його діяльності є максимальне використання наявних можливостей і власних сильних позицій з одночасною мінімізацією впливу зовнішніх загроз і проявів слабких позицій. Досягти цього можна лише за умови постійного вдосконалення діяльності підприємства, впроваджуючи інновації, оновлюючи процеси та технології, модернізуючи та розширюючи напрями і сфери господарювання тощо. Науково-технічна підготовка виробництва (НТПВ) є запорукою інноваційного оновлення діяльності підприємства, адже на цьому етапі визначається напрям інновацій, можливість їхнього здійснення, джерела фінансування, необхідні ресурси для її виконання тощо.

Діяльність машинобудівного підприємства залежить як від зовнішніх, так і від внутрішніх факторів. До зовнішніх належать конкуренти, соціально-економічна і політична ситуація в країні та у світі. На ці фактори не може впливати ні власник підприємства, ні найманий топ-менеджер. Стратегія підприємства на ринку, його організаційна структура, маркетингова, кадрова політика та інші фактори є внутрішніми, такими, що впливають на досягнення підприємством своїх цілей. Своєю чергою, від того, як керівництво підприємства розпоряджатиметься своїми ресурсами, змінюватиме перераховані вище внутрішні фактори, і залежатиме його успіх на ринку [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Далеко не всі фактори впливу є наперед відомими підприємству, навіть навпаки – більшість з них є важкопрогнозованими і здебільшого їхнє настання та прояв є для підприємства незапланованими. Ситуація, зумовлена недосконалістю знань про сучасний або майбутній стан підприємства – це ситуація невизначеності, що характеризується частковою відсутністю відомостей про певні параметри, процеси, моделі, що використовуються під час оцінювання ризику виконання певних операцій чи завдань, окремих етапів чи виробничо-господарської діяльності загалом. Врахування невизначеності, конфліктності й породжуваного ними ризику є однією з магістральних ліній розвитку економічної теорії другої половини ХХ ст.

Однією з проблем, що постає сьогодні перед машинобудівними підприємствами, є відсутність класифікації факторів невизначеності для підприємств машинобудування, відповідно до якої можна аналізувати виробничо-господарську діяльність підприємства, досліджувати розмір ризику, притаманний сфері його господарювання, приймати рішення на основі результатів аналізування та з врахуванням можливих ризиків.

Невизначеність у переважній більшості випадків має зовнішню природу походження відносно машинобудівного підприємства, оскільки підприємству важче прогнозувати та впливати на динаміку факторів зовнішнього середовища. Як зазначають Р. Сайерт і Дж. Марч, у всіх випадках невизначеності є межа підприємницької поведінки, за якої підприємства можуть працювати. Для машинобудівних підприємств характерна невизначеність щодо ставлення до ринку, постачання, дій акціонерів, поведінки конкурентів, заходів уряду тощо [2].

Значним стає вплив факторів невизначеності під час побудови економіки ринкового типу, коли виникають найрізноманітніші види ризику для всіх суб'єктів господарської діяльності [3].